

28. 5. 2018

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Vznik nových závazků dlužníka jako důvod pro zrušení schváleného oddlužení

Insolvenční řízení je zvláštní soudní řízení, jehož účelem je uspořádání majetkových poměrů mezi věřiteli a dlužníkem. Předmětem insolvenčního řízení pak je dlužníkuv úpadek nebo hrozící úpadek a způsob jeho řešení[1], kdy oddlužení je způsob řešení úpadku dlužníka fyzické osoby, která obecně nemá dluhy z podnikání.

Oddlužení je pro své pozitivní dopady na životní i ekonomickou situaci dlužníků označován jako sanační způsob řešení úpadku dlužníka, neboť při úspěšném splnění oddlužení má dlužník možnost požádat o osvobození od placení pohledávek zahrnutých do oddlužení, a to v rozsahu, v němž dosud nebyly uspokojeny. Dlužník má tedy šanci začít znovu a s čistým štítem.

Předpokladem pro úspěšné splnění oddlužení je dodržení zákonem stanovených podmínek a povinností. Mezi povinnosti dlužníka po schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře patří dle § 412 odst. 1 písm. g) zákona č. [182/2006 Sb.](#), o úpadku a způsobech jeho řešení (dále jen jako „*insolvenční zákon*“) povinnost nepřijímat na sebe nové závazky, které by nemohl v době jejich splatnosti splnit. Pakliže dlužník tuto povinnost poruší a nový závazek na sebe po schválení oddlužení přijme, přičemž takový závazek neuhradí nejpozději do 30 dnů po splatnosti, vystavuje se v souladu se zněním § 418 odst. 1 písm. c) insolvenčního zákona riziku zrušení schváleného oddlužení[2] a současnému rozhodnutí o způsobu řešení jeho úpadku konkursem.

Lze však zrušit schválené oddlužení a rozhodnout o způsobu řešení úpadku dlužníka konkurzem v případě vzniku jakéhokoliv závazku dlužníka, který je po lhůtě splatnosti?

Oddlužení poskytuje dlužníkovi možnost zbavit se starých dluhů. Vzhledem k tomu, že případné osvobození od povinnosti platit zbývající část starých dluhů je natolik mimořádným ústupkem ze strany státu, potažmo věřitelů, postrádalo by logiku, aby byli tento institut mohli využívat i dlužníci, kteří by si ještě v době trvání účinků schváleného oddlužení vytvářeli nové dluhy, které by nebyli schopni splácet.[3] Ostatně i insolvenční soudy uvádějí, že dobrodiní institutu oddlužení náleží především čestnému a poctivému dlužníkovi.[4]

V prvé řadě je potřeba říci, že zmíněný § 418 odst. 1 písm. c) insolvenčního zákona hovoří o peněžitém závazku po lhůtě splatnosti delší než 30 dnů, který vznikl v důsledku zaviněného jednání dlužníka. Po dobu účinnosti schválení oddlužení tedy dlužníkovi není zakázáno zavazovat se k jakýmkoli plněním, ale má zákaz přijímat na sebe svým jednáním takové závazky, které nebude schopen ve lhůtě splatnosti splnit.

Pakliže by dlužník měl zakázáno vstupovat do jakýchkoliv nových závazků, museli bychom dojít k nesmyslnému závěru[5], že dlužník nemůže v rámci běžného života jakkoli fungovat, neboť by např. nemohl ani nastoupit do prostředku městské hromadné dopravy a tedy uzavřít smlouvu o přepravě, na jejímž základě by byl povinen zaplatit jízdné.

Dlužníkovi se po dobu účinnosti schválení oddlužení tedy zakazuje zavazovat se k plnění nově. Pro přijetí závěru, že dlužník porušil svou povinnost přijmout na sebe nový závazek a následné zrušení schváleného oddlužení a rozhodnutí o způsobu řešení dlužníkovy úpadku konkursem je tedy zapotřebí kladně odpovědět na následující otázky:

- jde o nový peněžitý závazek dlužníka;
- tento závazek je déle než 30 dnů po splatnosti;
- a vznikl v důsledku zaviněného jednání dlužníka.[6]

Pokud jde o podmínku, že se musí jednat o nový závazek dlužníka, musí se jednat o peněžitý závazek, který vzniknul až po schválení oddlužení dlužníka.

Aby bylo možné konstatovat, že závazek je déle než 30 dnů po splatnosti v důsledku zaviněného jednání dlužníka, je nutné odpovědět kladně na otázku, zda neuhrazení takového závazku lze přičítat dlužníkovi, tedy zda jej na sebe přijal. Pakliže dlužník byť i jen z nedbalosti jednal tak, že způsobil nemožnost úhrady závazku, lze vznik závazku po splatnosti připisovat zavinění dlužníka.

Posuzování toho, zda peněžitý závazek po lhůtě splatnosti delší než 30 dnů, vznikl v důsledku zaviněného jednání dlužníka, může být často problematické. § 418 odst. 2 insolvenčního zákona tedy zakotvil vyvratitelnou právní domněnku ohledně zavinění vzniku peněžitého závazku po lhůtě splatnosti delší než 30 dnů dlužníkem, a to pokud byl k vymožení tohoto dluhu vůči dlužníkovi nařízen výkon rozhodnutí nebo exekuce. Pakliže tedy byl vůči dlužníkovi nařízen nucený výkon nového dluhu, má insolvenční soud za zjištěné, že dlužník vznikl dluhu po splatnosti, potažmo jeho neuhrazení, zavinil. Vzhledem k tomu, že se jedná o vyvratitelnou právní domněnku, která soudu usnadňuje dokazování, je možné jí vyvrátit důkazem opaku. Insolvenční soud tedy v případě, kdy je pro vymožení nového dluhu dlužníka nařízen výkon rozhodnutí, bude mít za zjištěný závěr týkající se zavinění dlužníka, dlužník však i v takovém případě může prokázat, že ke vzniku dluhu po splatnosti nedošlo v důsledku jeho zavinění. Nicméně takový důkaz je obranou dlužníka a bude tedy záviset jen na něm, aby tuto skutečnost insolvenčnímu soudu prokázal a přesvědčil insolvenční soud, že své chování po podání návrhu na povolení oddlužení změnil a přistupuje k plnění svých povinností zodpovědně.

Pokud je odpověď na všechny výše uvedené otázky pozitivní, je dán důvod pro zrušení schváleného oddlužení a řešení úpadku dlužníka konkurzem. Na insolvenční soud nebo insolvenčního správce se s návrhem na zrušení dlužníkovy oddlužení často obrátí právě „nový“ věřitel, jehož pohledávka vznikla po schválení oddlužení. Takový nový věřitel má tedy účinný nástroj, jak dlužníka motivovat ke splnění dluhu. Zrušení oddlužení z důvodu vzniku nového závazku po splatnosti však může navrhnout kterýkoliv přihlášený věřitel anebo k němu může insolvenční soud přistoupit z vlastní iniciativy. Pokud však má být rozhodováno o zrušení oddlužení, je zapotřebí aby bylo insolvenčním soudem nařízeno jednání,[7] na němž se bude prokazovat, zda jsou důvody pro zrušení oddlužení dány. Předmětem dokazování tedy bude získání odpovědi na všechny tři výše zmíněné otázky, tedy zjištění skutečností nezbytných k tomu, aby bylo možné konstatovat, že dlužníkovi jeho zaviněním po schválení oddlužení vznikl nový peněžitý závazek, který je déle než 30 dnů po splatnosti. Samozřejmě, že pokud je splněna podmínka pro uplatnění vyvratitelné domněnky zakotvené v § 418 odst. 2 insolvenčního zákona týkající se zavinění dlužníka, bude mít soud zavinění dlužníka za

zjištěné.

Závěrem je třeba zdůraznit, že zrušením schváleného oddlužení dochází k předčasnému ukončení oddlužení a je tedy možné o něm rozhodnout jen před jeho splněním, tedy nejpozději do doby, kdy insolvenční soud vezme splnění oddlužení dlužníkem na vědomí.[8] Rozhodnutím insolvenčního soudu o vzetí na vědomí splnění oddlužení dlužníka vzniká překážka pro zrušení schváleného oddlužení. Pokud jsou tedy dány důvody pro zrušení schváleného oddlužení, postrádá smysl, aby věřitel vyčkával až do té doby, kdy insolvenční soud vezme splnění oddlužení dlužníka na vědomí a usiloval z těchto důvodů o to, aby dlužník nebyl osvobozen od placení pohledávek, zahrnutých do oddlužení, v rozsahu, v němž dosud nebyly uspokojeny. Nicméně i insolvenční soudy si v případech, kdy jsou dány podmínky pro zrušení schváleného oddlužení, tímto „vypomáhají“ v argumentaci, proč dlužníkovi nepřiznat osvobození od placení zbývajících pohledávek, tedy při rozhodování poté, co vezmou splnění oddlužení dlužníka na vědomí. O tom svědčí např. usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 22. 4. 2016, č. j. KSOS 34 INS 12709/2010-B-32, kterým ve výroku I. rozhodl o vzetí na vědomí splnění oddlužení dlužníka dle schváleného oddlužení plněním splátkového kalendáře, ale současně rozhodl o tom, že se návrh dlužníka na osvobození od placení pohledávek věřitelů zamítá, a to právě s odůvodněním, že v důsledku zaviněného jednání vznikl dlužníku po schválení oddlužení peněžitý závazek po dobu delší 30 dnů po lhůtě splatnosti, tedy s odkazem na § 418 odst. 1 písm. c) insolvenčního zákona. Toto rozhodnutí pak bylo ve výroku, jímž Krajský soud v Ostravě zamítl návrh dlužníka na osvobození od placení dalších pohledávek, změněno, a to usnesením Vrchního soudu v Olomouci sp. zn. KSOS 34 INS 12709/2010, č. j. 1 VSOL 814/2016 - B- 39 ze dne 21. 7. 2016. Vrchní soud v Olomouci zcela správně upozornil na to, že: „*existence peněžitého závazku ve smyslu § 418 odst. 1 písm. c) insolvenčního zákona je důvodem pro zrušení schváleného oddlužení, ovšem nikoliv pro zamítnutí návrhu na osvobození podle ustanovení § 414 IZ a konstatování, že dlužnice nesplnila povinnosti dle schváleného způsobu oddlužení, tedy povinnosti vyjmenované v ustanovení § 412 IZ.*“

Mgr. Adéla Nela Kročilová

[Advokátní kancelář JELÍNEK & Partneři s.r.o.](#)

Pardubice - Dražkovice 181
533 33 Pardubice - Dražkovice

Velké náměstí 1
500 03 Hradec Králové

Truhlářská 1108/3
110 00 Praha 1

Tel.: +420 466 310 691
Fax: +420 466 310 691
gsm: +420 724 794 986
e-mail: advokati@advokatijelinek.cz

[1] § 2 písm. a) zákona č. [182/2006](#) Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon).

[2] Zde se již nehovoří jen o oddlužení plněním splátkového kalendáře, tudíž je zákaz vzniku nového peněžitého závazku dlužníka po schválení oddlužení v důsledku jeho zaviněného jednání, který je

déle než 30 dní po splatnosti, prakticky rozšířen na oba způsoby oddlužení, tedy jak plněním splátkového kalendáře, tak zpeněžením majetkové podstaty.

[3] HÁSOVÁ, Jiřina. MORAVEC, Tomáš a kol. Insolvenční zákon. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2018, s. 1653.

[4] Viz např. usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 8. 1. 2013, č. j. 1 VSPH 1775/2012-B-18.

[5] HÁSOVÁ, Jiřina. MORAVEC, Tomáš a kol. Insolvenční zákon. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2018, s. 1620 – 1621.

[6] Viz např. usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. 4. 2017, sen. zn. 29 NSČR 54/2017, či usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. 11. 2015, sen. zn. 29 NSCR 110/2015.

[7] § 418 odst. 7 zákona č. [182/2006](#) Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon).

[8] § 418 odst. 7 zákona č. [182/2006](#) Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), a také HÁSOVÁ, Jiřina. MORAVEC, Tomáš a kol. Insolvenční zákon. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2018, s. 1654 – 1655.

© EPRAVO.CZ – Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Odpovědnost členů statutárního orgánu za nepodání insolvenčního návrhu včas](#)
- [Úmyslně zkracující právní jednání mezi dlužníkem a osobou blízkou](#)
- [Nejvyšší soud ČR: Úhrada úroků ze zápůjčky jako zvýhodňující jednání? Klíčový výklad k § 241 odst. 5 písm. b\) insolvenčního zákona](#)
- [K postavení zajištěného věřitele v insolvenčním řízení](#)
- [K \(ne\)způsobilosti notářského zápisu jako exekučního titulu pro nařízení exekuce prodejem zástavy](#)
- [Promlčení pracovněprávních pohledávek postavených na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou](#)
- [Preventivní restrukturalizace](#)
- [Odpovědnost státu za nesprávný úřední postup exekutora: Je stát skutečně „posledním dlužníkem“?](#)
- [Odstoupení od smlouvy v insolvenčním řízení](#)
- [Zřízení exekutorského zástavního práva – právní rámec, dopady a judikatura](#)
- [Novela nařízení o insolvenčním řízení nabyla účinnosti – jaké přinesla změny?](#)